

NEAMUL ROMANESC

Regele Carol în zilele serbărilor Unirii.

I.

Maî toți studenții din Iași, ca și tinerii Bucovineni de la societățile din Cernăuți și un mare număr de studenți bucureșteni, pe lângă o delegație a studenților de la aciași Universitate din București, au mers în ajunul Unirii la modestul mormint de uitare al lui Alexandru Ioan I-lă, ca să arate astfel prin entuziasmul sufletelor tinere că în acest neam măi trăiește recunoștința pentru oamenii săi mari, pentru binefacătorii săi, că după ura, care se stinge zi cu zi, a protivnicilor personali, după orientala indiferență a celor cari au fost odinioară — și ce călduros o spuneau atuncea! — supușii marelui Domn care nu s'a mulțămii a stăpini o țară creată de alții, ci a întemeiat o țară pentru a o lăsa apoi în grija Principelui străin, cerut și de dinsul, — se ridică azi recunoștința pioasă a tineretului, dovedind valoarea lui morală ca și puterea de viață a neamului.

La Ruginoasa s'a făcut slujbă bisericască — tinerii înțelegând acum că această

N-rul în țară 15 b.
 în străinătate 20 »
 ABONAMENTE:
 Pe an în țară 20 lei
 în străinătate 25 »
 Un n-r vechi 50 b.

APARE:
 MIERCUREA,
 VINEREA
 ȘI DUMINECA.
 Director:
 N. IORGA.

Redacția și
 Administrația
 Vălenii-de-Munte
 Jud. Prahova

Biserică românească face parte din moștenirea strămoșilor noștri, pe care n'avem dreptul a o schilodi —; la Ruginoasa s'a'au spus cuvinte simțite și s'a'au vărsat calde lacrimi; acolo s'a făcut înfrățire cu sătenii din acel loc, moșia dezrobotorului, și din părțile vecine, și apoi s'a întrebuițat restul zilei cu cetiri și cintări, făcute mai ales în vederea acestor ascultători.

Moldoveni de azi, Moldoveni de ieri, Munteni, au trimis Regelui Carol telegrama ce urmează:

«De la mormintul celui d'întăiu Domn al României Unite, tineretul român, unind în cugetarea sa opera indeplinită de generația lui Cuza-Vodă, opera generației a căru muncă a fost presidată de Măria Voastră și aceia, care se începe acum, a generației pe care o înfățișăm noi, trimite respectuoasa încredințare a unui absolut loialism celui de al doilea stăpînitor al României, căruia vitejia țerănimii românești i-a pus pe frunte Coroana de Rege.»

Mindrița sănătoasă ca și credința bărbătească ce se desface din aceste cuvinte a fost prefuită de Măria Sa, care, primind un punct de vedere așa de firesc, în care se unește o pietate datorită, o credință necesară și speranțe legitime, a răspuns supt însăși a sa iscălitură prin această telegramă, care s'a celit la serbarea Universității din Iași, de d. dr. Gh. Bogdan, rector, și apoi la serbarea studențească de Duminecă seara, fiind ascultată cu acest prilej de 5.000 de oameni în picioare și urmată de aclamații nesfârșite și de triumfătoare sunete ale Imnului Regal:

«Cu o plăcere vie am primit telegrama pe care studenții universitari din Iași mi-au adresat de la mormintul celui d'întăiu Domnitor al României Unite, și prin care imi dau prefuita dovadă a înțeleptului lor patriotism.

Vă rog să li arătați mulțămirile mele și încrederea mea în sentimentele ce-î însușesc.

Din a doua Capitală au pornit toate mișcările generoase. Nu mă îndoiesc că vor fi credincioși acestui falnic trecut.

CAROL.»

II.

Un neam sănătos se dezvoltă, și el cîștigă pe rînd elementele sufletești de care simte nevoie, el caută în prezentul și în trecutul său ce-î trebuie pentru a se întregi, innoi și întări. Viața culturală oglindește cea d'întăiu progresa; viața de Stat, mai târziu. Ele capătă

ultima și definitivă lor sancțiune atunci când se exprimă în forma solemnă a cuvintelor Suveranului, chiar cu fireștile reserve pe care le impun sentimentele ce se luptă în sufletul fiecărui om și se pot simți și atunci când el vorbește ca Rege, — nu ca individualitate, ci ca simbol.

Stringind în jurul său, nu numai pe miniștrii și puternicii de azi, ci pe toți aceia cari au ținut în cursul Domniei Măriei Sale un portofoliu ministerial, întrebându-l bine sau rău — și, de altă parte, miniștrii, se vedea poate mai greu țara, cu suferințele și așteptările ei! — Regele Carol a înțeles să dea ospățului comemorativ de la 24 Ianuar un caracter superior deosebirilor dintre partide. Pentru a îndrepta această adunare a politicianilor de toate colorile, dar de aceleași apucături, s'a adus înaintea vechiul Sfat domnesc extraordinar, care încunjura pe stăpînitor la mari prilejuri de început ori sfîrșit al Domniilor, de biruințe ori de primejdii.

Către cei de față, cari-și aveau poate gata cuvintările de răspuns, pline de închinări și tăgăduiri, de tăceri și exagerări interesate, Regele Carol a vorbit, oprindu-și de a înălța, în ziua pomenirii faptelor mari ale unei generații dispărute, alt imn de laudă decît acela către morții de bună și înduioșată amintire. Astfel n'a fost profanată maiestatea — foarte adevărată, sinceră și mișcată — a unui mindru discurs de Rege, cu puternice avinturi către înălțimi, așa cum le pot avea numai oamenii foarte curași, foarte muncitori și respectuoși de datoria lor, oamenii mult încercați în legăturile cu ceilalți și ajunși, după multe desiluzii dureroase, la bătrîneți de seninătate și de iertare.

Cu acest prilej, gîndul, deprins a pluti sus, al unui Suveran care nu-și uită niciodată înalta obirșie, nici greaua chemare, s'a innobilat și mai mult printr'o recunoaștere și o recunoștință pe care pînă acum nu aflase de cuvîntă a le proclama. Să fim drepți cu cei morți, spune cugetarea creștină ca și pietatea omenească, și această datorie se simte cu atît mai mult, cu cît cineva privește viața mai larg fiindcă o privește mai aproape de hotarele sale, dincolo de care începe, — pentru cei mai mari cu atît mai greu — judecata sigură a faptelor, de judecători ce nu se pot înriuri decît prin caracterul însuși al faptelor săvîrșite.

Un Rege de șeptezeci de ani vorbește ca Regele Carol ieri. Mulți așteptau ca numele chiar al invinsului de la 1866 să fie rostit de acela care a venit de departe pentru a face în țară străină, în mijlocul unui neam străin, cu care știa că are a se identifica întru toate,

o mare operă de continuare și încoronare, pe care Domnul de țară nu fusese sortit a o duce până la capăt. Numele n'a fost rostit, acel nume ale cărui inițiale însemnau cindva stăpînirea în același palat. Nu ni e îngăduit să încercăm a lămuri de ce pictatea se înțelege în chip deosebit de suflete deosebite, dintre care unele sînt prea discrete pentru a spune faptelor pe numele oamenilor și oamenilor pe numele lor. Dar a vorbi de fapta lui Cuza-Vodă și ca de fapta lui, e a-l numi, și Regele Carol a avut în seara de 24 Ianuar 1909 pentru iniția oară viziunea mai clară, dacă nu întreață, a marelui sămîntaș.

Pentru orice foaie românească e o datorie a răspîdi în cit mai largi cercări cuvîntarea regală, care ne întărește prin această mai strînsă legătură, mărturisită solemn, între cel mai apropiat trecut, al cărui cult îl avem, înmălîndu-ne susletește prin el, și prezentul, care ne-a costat măcar destule jertfe, pentru ca să fim gata la orice luptă pentru a-l menținea împotriva oricărui primejdii.

Această datorie o îndeplinește și foaia noastră, care nu e menită să exprime altceva decît adevărul, cu atît mai bucuros, cu cît acest adevăr poate cuprinde în sine și un omagiu al sufletului sincer și drept.

Discursul rostit de Regele României la ospățul din seara de 24 Ianuar.

După vechile datini, Domnitorii chemau împrejurul lor, atît în vremurile de grele încercări, cit și în zilele de serbătoare, pe fruntașii Țerii în mare Sfat.

Credincios acestei frumoase tradiții, am dorit să serbătorim astăzi al 50-lea aniversar al Unirii, în mijlocul bărbaților de Stat cari au conlucrat cu Mine la ridicarea și întărirea României.

Dacă aruncăm o privire asupra acestor 50 de ani, atît de bogăți în fapte mari și roade strălucite, trebuie să recunoaștem că în fruntea lor stă fericitul eveniment al Unirii Moldovei cu Țara-Românească, sâvirșit după cinci veacuri de la înființarea lor.

Ca toate saptetele mari din viața unui popor, și Unirea a fost pregătită, încetul cu încetul, de acei factori cari vor fi totdeauna stîlpii neclintii ai ființei noastre naționale: vorbirea aceleiași limbi și păstrarea aceluiași datini moștenite din tată în fiu; — închinarea în aceiași credință supt aripile ocrotitoare ale sfintei Biserici strămoșești, — aceiași obirșie romană, dată la iveală din ce în ce mai deslușit de către cărturarii neamului, de la Miron Costin, Șincai și Petru Maior, până în zilele noastre.

Strălucita pleiadă de patrioți, pe cari Dumnezeu i-a dăruit Țerii

către mijlocul veacului trecut, cuprinși de o dorință arzătoare și de adinca credință că numai prin Unire poate fi asigurat viitorul României, n'au crușat nicio jertfă pentru atingerea acestei înalte ținte, și, infruntind toate greutățile și primejdțiile, au deșteptat și întărit sentimentul Unirii, plămădit de veacuri în sufletul românesc, dind lupta din urmă, încununată de izbândă.

Binecuvîntată izbândă și plină de roade fericite! căci eu a fost întâia rază a răsăritului României și izvorul norocit de unde purced toate faptele mari din zilele noastre.

Intr'adevăr, fără Unire n'ar fi fost cu puțință alegerea mea ca Domn și împlinirea celeilalte dorinți: de a întemeia o dinastie, chemășie puternică a statorniciei. Prin Unire am cîștigat tăria trebuincioasă pentru a cuceri pe cimpul de luptă Neatîrnarea și Coroana unui Regat liber, și tot prin Unire a dobîndit Țara puteri și mijloace nouă pentru treptata și sănătoasa propășire a vieții naționale. În sfîrșit Unirea a dat României deplina ființă de Stat și vaza de care se bucură în fața lumii.

Sintem dar datorî a serbători aniversarea celor 50 de ani ai Unirii cu toată dragostea și cinstea, și a ni îndrepta gîndurile cu adincă recunoștință, atil către luptătorii Unirii, cit și către Acela care a fost sortit să fie alesul țerilor surori, căci prin jertfele și îndelungatele lor lupte s'a făptuit una din cele mai scumpe dorinți ale neamului românesc.

Cu venerație să ne închinăm înaintea lor.

Bucuria mea însă ar fi fost cu mult mai mare dacă numărul represintanților acestei generații care a făurit sau a fost martoră la renașterea României n'ar fi fost așa de redus, și dacă din mijlocul lor n'ar lipsi tocmai acel bărbat care, timp de peste cinzeci de ani, a fost muncitor neobosit pentru binele țerii. Ei se pot mindri de opera lor, iar noi li aducem cinstea noastră.

Acuma vine rîndul generației nouă, care trebuie să păstreze și să sporească frumoasa moștenire pe care o primește, înzestrată cu o puternică pavază pentru infruntarea furtunilor și a impune ca România să fie ținută în seamă și drepturile ei respectate.

Adinc mișcat, închin dar acest păhar, singurul care trebuie ridicat astăzi, în onorul României de-a pururea unită și întărită prin patriotismul fiilor săi, totdeauna uniți cînd cere interesul Țerii.

Dumnezeu să ni ocrotească iubita noastră Țară, îmbogățită prin izbindele vitezei noastre armate cu acel frumos Ținut care ni-a deschis drumul Mării, pe care tricolorul nostru, acel mîndru simbol al Unirii, sîlfie și vestește până în țerile cele mai depărtate că la gu-

riile Dunării este un popor care s'a ridicat prin virtuțile sale civice și războinice.

Dea Domnul, ca, însușeșindu-ne de mintuitoarea ideie a Unirii,— pe care o serbătorește astăzi toată suflarea românească, să ni înălțăm inimile tot mai sus și —, conștienți de faptul că țaria Statelor stă în unirea și în buna-stare a tututor treptelor,— să ni închinăm toate silințele întru îndeplinirea înaltei meniri a iubitului nostru popor.

Să trăiască România, toldeauna gata la orice jertfe pentru mărire Patriei!

Serbările Unirii la Iași și la București.

Serbările Unirii se alcătuiesc din serbarea oficială, serbarea școlară, serbarea Ligii Culturale și participarea publicului, a «poporului» în acel nobil înțeles al cuvintului care începe a fi o realitate, la serbările instituțiilor care aveau datoria să pomenească semi-centenariul întemeierii României.

I.

Guvernul, prin noul său șef d. I. I. Brătianu, făgăduise serbarea demnă a celor 50 de ani de la Unire. Programul a ieșit în ultimul moment. El a mulțămît în parte; executarea lui a fost poate mai puțin mulțămitoare.

La București, slujbă la Mitropolie, o paradă de trupe, mai slabă, cu mult mai slabă decît cea obișnuită la «Zece Maii». Revista a fost trecută de Principele Moștenitor, care fusese de față la serviciul divin, împreună cu tinărul principe Carol. Nimic n'a amintit vremurile lui Cuza-Vodă: vechile steaguri, vechile tunuri de bronz au zăcut și mai departe în Arsenalul unde nu intră nimeni. Niciun regiment n'a primit numele întemeietorului ostirii românești.

Pe nicio clădire oficială din Capitala țerii nu s'au văzut, încunjurate de scinteierea iluminatțiilor, chipurile Suveranilor de odinioară și ale bunilor sfetnici și ajutători pe cari i-au avut. Iluminația oficială a lipsit, de alminteri, mai cu totul la București.

Nici pe piață n'au cîntat musicile militare ariile acelor vremuri, și mai ales acel Imn al Unirii, acea Horă de înfrățire, care ar fi trebuit să se audă la așa o zi unică. Și rămîn între obiceiurile trecutului, între simplele obiceiuri ale epocii iubitoare de săraci a lui Cuza-Vodă acele împărțiri de hrană și vin care se întîlnesc în programele de până la 1866 pentru amintirea Unirii, și înduioșează azi așa de mult.

În Iași, oficialitatea a făcut ce ar fi avut să facă, ce credea că ar fi avut să facă în orice oraș de provincie. Că Unirea a plecat de aici, nimicind o întreagă putere politică, o mare strălucire socială și un

puternic avânt cultural, cine era să se gîndească la așa ceva? Doar Iașul nu e locul de plecare al vechiului revoluționarism iacobin, al liberalismului republican de la '48, pe care-l represintă, în cea mai bătrînestă potolită formă, în cel mai desăvîrșit stil «cuconu' Leonida», național-liberalismul triumfător de azi. Deci, dimineata, salve cu tunuri aduse din altă garnisoană, Te-Deum la Mitropolie — totuși o cuvîntare rîspicată a p. director Savin, — Te-Deum foarte puțin cercetat de funcționarii cari erau datorî să vie și pot fi pedepsiți pentru că n'au venit; paradă de trupe, puține, nu tocmai bine alese și muștruluite prea de tot în auzul publicului, care nu venise se vadă cum se «bagă'n dracu» un soldat român, ori cum i se «mută fălcile».

Aici Primăria — care a iluminat foarte frumos — a dat un festival Sîmbătă seară, — ceia ce Primăria d-lui Vintilă Brătianu a uitat să facă. A vorbit d. N. Gane, bătrînul primar, care, trezind unele din amintirile sale induișate, pentru a le spune cu acel glas blind care înseamnă ca și întreg scrisul său, a dat serbării o notă de adevărată unire în cultul idealului și în pietatea față de trecut. Cine-și mai putea aminti de urile politice și chiar de hotarele doctrinelor, cînd asculta pe acela care, într'o jumătate de veac de luptă politică, n'a primit în sine nimic din dușmăniile și rivalitățile veninoase ale politicianismului? Ce a urmat, după program, putea fi mai potrivit cu această zi: muzică bună, cîntări izbutite, o piesă a lui Alecsandri, fără colorarea momentului, nu sînt de ajuns pentru a ridica sufletele la acea înălțime ideală, de unde se poate vedea altfel prezentul, deslușindu-se mai limpede drumul ce duce sigur la un viitor național vrednic. Cu puțină osteneală și consultare, se putea face o serbare, tot așa de frumoasă, care să amintească însă mai mult anul 1859.

Dacă în Iași, în Iașul colonelului Cuza, în Iașul în care două săptămîni Alexandru Ioan I-îu a fost numai Domnul Moldovei, în Iașul unde s'a născut Kogălniceanu, unde a lucrat ca tînăr scriitor și îndreptător de vremuri, unde a rămas tovarășa sa de viață, unde, în sfîrșit, se păstrează rămășițele sale, spre care a mers omagiul pios al tineretului universitar — și numai al lui! —, dacă în Iașul lui Negri și al celorlalți cavaleri din ciclul epic al bunei cavalerii naționale, dacă aici a fost așa, — ce s'ar mai fi putut pretinde pentru serbarea din alte locuri?

Din însărcinare oficială și în legătură cu viața politică de astăzi, ca membri a două partide de guvern, au vorbit în București d-nii Delavrancea, oratorul nostru cel mai mare, și d. C. Banu, profesor. Înzestrat cu darul de a se exprima elegant și plăcut. Din două tabere deosebite, vin două aprecieri ale acestor cuvîntări festive, pe care n'am putut să le aud și care n'au fost încă tipărite. Extrasul cuvîntării d-lui Banu dat de «Voința Națională» e potrivit cu vederile cunoscutute ale partidului liberal, pe care d-lui îl represintă. «Atmosfera sălii» Teatrului Național n'o dă niciunul din ziarele bucureștene, și așa fi bucuros, în interesul cunoașterii adevărului, care trebuie păstrat urmașilor, acelui observator cu pătrundere și absolută nepărtenire care ni l-ar împărtăși.

Despre Cuvîntarea Regelui, în sala de Tron, înaintea actualilor și foștilor săi miniștri, frumoasă cuvîntare plină de o înaltă mîndrie de Rege și de o senină conștiință de septuagenar, se vorbește la începutul acestui număr.

II.

Serbări școlare s'au dat în toate centrele României. Despre dinsele e vorba în corespondențele ce se vor tipări treptat în această foaie.

La Iași, serbarea a fost de o frumuseță deosebită. A impresionat pe imensul public sosirea normaliştilor în port țerănesc, înfățișarea pe scenă a elevelor școlii de învățătoare, care purtau fiecare veșmintul caracteristic al vre unui Ținut din România sau al celorlalte părți românești, danșurile grupelor de tineri și tinere care au stîrnit un neînchipuit entuziasm.

Universitățile și-au avut și ele serbările lor. La cea din București a vorbit rectorul, d. C. Dumitrescu-Iași, și studentul Gh. Lazăr. Așteptăm o comunicație privitoare la aceste discursuri.

La Iași erau de față delegații studențimii de peste hotare, în frunte cu d. Lițu de la «Dacia» și cu comitetul, în strălucite uniforme, al societății «Bucovina». Erau mulți studenți bucureșteni și cîteva studente.

D. rector Gh. Bogdan a vorbit, arătînd însemnătatea serbării. Cuvîntarea d-sale va fi publicată, credem.

Călduros, răspunde delegatul studențimii.

Din partea Bucovinenilor vorbește teologul din Cernăuți Dragomir, născut în Ardeal. Cu un glas pe care o vălîită emoție îl făcea și mai simpatic, a afirmat nevoia unei culturi românești unitare, a unui singur învățămînt superior pentru toți Romîni și a salutată în «maica» Universitate din Iași izvorul de unde acest învățămînt cu caracter național se răspîndește curat și din bielșug. Lacrimi venîră în ochii multora ascultînd pe acest tînăr care spunea cu hotărîre crezul unei întregi generații de la care se pot aștepta cele mai mari lucruri pentru neam.

Invitat de aleasa amabilitate a rectorului, autorul acestor rînduri, care, profesor la Universitatea din București, face cursuri și la Iași, a arătat că Unirea din '59 e numai un început: unificarea politică a unei părți din teritoriul național. Pentru ca alte generații să poată ajunge mai departe, trebuie o unire sufletească, morală. Servind adevărului, dar, mai presus de orice, idealului național, Universitățile au chemarea de a face această unire. Pentru aceasta ele însele trebuie să se unească, avînd în *Scaune* deosebite, cele două vechi Scaune de Domnie, un singur corp învățător, o singură studențime. Cursurile profesorilor uneia din școlile noastre înalte la cealaltă — începute de d. Xenopol, o incontestabilă glorie a științei noastre — pot folosi mult. Să se recunoască faptul că de pe orice catedră universitară românească e chemat a vorbi orice profesor universitar român.

Astfel Universitatea să fie unită, — dispărînd, în cultul idealului na-

țional unic, și urile personale și cele de partid, care sînt rușinea corpului profesoral universitar de astăzi; dar ea să fie și *liberă*, — așa precum Intemeietorului Universităților românești, Alexandru Ioan I-îu, a unit întâiu România și apoi a liberat-o. Creață de Stat, ocrotită în zilele-l slabe de dînsul, trăind în umbra lui, Universitatea nu trebuie să rămîie acolo. Desfăcîndu-se, ea trebuie să se închine numai chemării ei naționale, slăbind legăturile, așa de strînse încă azi, cu un Stat care suferă atîtea tiranii și fatalități miserabile.

Universitatea unită, Universitatea liberă poate da, focar veșnic de lumină și căldură și peste hotarele Regatului, în curînd o altă înfățișare vieții neamului.

III.

Liga Culturală, secția București, a însărcinat pe vechiul organizator de Expoziții, entusiastul bătrîn d. D. Butculescu — care a dăruit Ligii 500 de lei pentru monumentul lui Cuza-Vodă — să pregătească cele de nevoie pentru serbarea națională a marii aniversări. D-sa s'a și pus în legătură cu președinții multor societăți, dintre care unele au luat parte, cu steagurile în frunte, la procesiuni și la slujba bisericească. Ideia d-sale a fost ca bustul lui Cuza-Vodă să fie purtat pe străzile Capitalei, așezat pe lăvicere într'un car încunjurat de țeranți: s'a întîmplat ca trăsura în care se aflau principii Ferdinand și Carol să întîlnească alaiul, și ar fi interesant de știut ce s'a petrecut la această întîlnire între manifestația populară și eticheta impecabilă a Curților. După rugămîntea d-lui Butculescu, d. Gr. Tocilescu și doamnele Smara și Ianculescu-Reus au dat concursul lor serbării.

Comitetul central a hotărît sfîntirea frumosului steag nou în ziua de 24 Ianuar. A vorbit d. președinte Șomănescu. Din însărcinarea Ligii a ținut conferința sa d. G. Bogdan-Duică.

Să-mi fie îngăduit a vorbi mai pe larg, ca unul ce am fost martur, despre serbările secției Iași a Ligii, cu atît mai mult cu cit tăcerea și calomnia au căutat să împiedece cunoașterea lor adevărată.

Liga a răspîndit în Iași acest apel, care precede programul ei:

«Romîni ieșeni,

În serbările Unirii Iașul nu se poate uita pe sine, idealul său, menirea sa, jertfa sa de ieri, suferințele și umilința sa de astăzi.

O serbare a Unirii în Iași nu poate fi serbarea altorva, a celor de sus sau a acelor numai cari reprezintă Statul; ea trebuie să fie a tuturor, a întregii populații românești din acest oraș care a fost orașul Domnilor și nu poate fi azi numai un mormînt domnesc pentru stăpînitorii Moldovei de patru sute de ani, ci un leagăn de viitor, în jurul căruia trebuie să se adune toți, pentru a face strajă de cinste României ce trebuie să fie.

Spre voi toți, fii ai aceleiași Moldove, care a dat tot sufletul ei României de astăzi și celei de mine, se îndreaptă rugămîntea celor cari organizează serbările de la 24 Ianuar. Față de idealul nostru sîntem toți de o potrivă, și sufletul oricui n'are altă înălțime decît a iubirii și a credinții lui. Pe noi toți ne-au cuprins în iubirea lor săvîrșitorii Unirii, pe noi toți ne-a

avut în vedere grija neadormită a lui Cuza-Vodă, eroul și mucenicul Unirii. Toți trebuie să fim astăzi laolaltă. I

La biserica, la serbări, oriunde ne vom duce, trebuie să ne găsim împreună, arătând că macar aici și astăzi, la cincizeci de ani de la întemeierea României prin jertfa entusiastă a Moldovei, sintem un singur popor.

S'a organizat și o Expoziție, în unire cu «Societatea de Medici și Naturaliști», vechea creațiune a d-rului Cihac, în lăcașul căreia — acolo unde se află astăzi sala de ședințe — s'a făcut înțelegerea asupra colonelului Cuza ca viitor Domn.

Ea cuprinde obiecte și acte, scrisori și foî volante, comunicate cu cea mai mare bunăvoință de d-nele: Leon, sora lui Mihail Kogălniceanu, Lucia Bogdan, fiica organizatorului luptei pentru Unire, Maria Moruzi, văduva fiului mai mare al lui Cuza-Vodă, C. Ghica (splendide portrete ale lui Grigore-Vodă Ghica) și Cl. Șumuleanu (din hirtilele lui D. Gusti); de d-ra Mălinescu, fiica luptătorului pentru Unire și ministrului de după 1859; de dd. Teodor Burada, Fotea (albumul oștirii moldovene și al celei de după Unire; d. Barbu Știrbei a adăugat albumul oștirii muntene supt Vodă Știrbei, din biblioteca acestuia), A. C. Cuza (care expune cel mai bun portret al lui Cuza-Vodă, actele carierei sale înainte de Domnie, ale alegerii și întăririi de Poartă; conceptul jurământului său), Crupenschi (tablouri, medalii, corespondențe între Kogălniceanu și Grigore Ghica; d-na Crupenschi e fiica d-nei Lucia Bogdan și nepoată de fiică a lui Kogălniceanu), colonel Manolescu-Mladian și V. M. Kogălniceanu. A contribuit cu obiecte Seminarul Veniamin, condus de păr. Savin (chipurile episcopului Veniamin Roset, ale fraților Neofit și Filaret Scriban, al lui Calinic Miculescu; condicți). Însăși Societatea de Medici și Naturaliști a scos la iveală două uniforme ale lui Cuza-Vodă, armele lui, scaunul lui de pircălab al Galaților.

Bogatul material s'a împărțit în aceste secțiuni: Cuza-Vodă; Mihail Kogălniceanu (se văd chipurile celor trei surori ale lui, chipul lui, la deosebite vrste; scrisori și manuscrise ale lui și către el; cărțile lui); Grigore-Vodă Ghica; colaboratorii moldovenii ai Unirii; colaboratorii munteni (multe fotografii rare; scrisori; proclamația lui C. A. Rosetti din 1848); armata (se vede și bătrînul de azi T. Burada în chip de tânăr cadet); Biserica (și scrisori ale Mitropolitului Calinic către Kogălniceanu, ale Scribăneștilor); îndeplinirea Unirii (proclamații, versuri, broșuri); după Unire (și tabloul care înalță în scene alegorice împroprietărea țeranilor); Vechiul regim (Mihail Sturza, broșurile revoluționarilor împotriva lui; chipuri din familiile domnești Ghica și Callimachi; din corespondența lui Vodă Știrbei).

Expoziția a fost deschisă prin cuvîntarea d-lui prof. dr. Russ, președintele de onoare al Societății de medici și naturaliști, a d-lui dr. Demetriade, președinte efectiv și a secretariului-general al Ligii, care s'a oprit asupra legăturii neapărate între cultura înaltă, reprezentată de Societate, și idealul politic, servit de Cuza-Vodă, ales în acea sală, acum cincizeci de ani (societatea a pus și o frumoasă tablă comemorativă de marmoră).

Această legătură, vădită și prin sfătuirea din Ianuar 1859, trebuie

păstrată. Ea ne va ajuta atunci a serba la o sută de ani după ziua de 24 Ianuar 1859 Unirea în cel mai frumos chip : prin altă Unire.

După amiazi, festivalul Ligei la Ateneu. D. dr. Manicatide, president al secției Iași, presidează ; comitetul întreg e de față. D. Manicatide resumă în puține cuvinte aplaudate scopul serbării. D-sa cetește telegrama de omagiu către Rege, «simbol al României și speranță a Romînimii», și către Doamna Elena Cuza.

Telegramele Ligei, secția Iași, către Rege și Doamna Elena Cuza

Către Rege :

«In această clipă de înălțare a sufletelor, în ziua împlinirii a 50 de ani de la întemeierea României, îndrăznim a trimete Măriei Tale, simbol al României și speranță a Romînimii, strălucit întemeietor al unei dinastii menite a duce mai departe greaua muncă seculară a unui neam nobil și viteaz, asigurarea că un popor întreg stă cu credință la poruncile Măriei Tale, pentru a îndeplini chemările sale firești.»

Către Doamna Elena Cuza :

«Celei mai sînte prin jertfă și iertare dintre femeile României îi trimetem expresiunea celei mai adînci venerații, în ziua cînd un neam întreg serbează 50 de ani de la întemeierea României, în numele și prin munca răposatului întru pomenire Alexandru Ioan I-îu, cel d'întăiu Domn al României Unite.»

La cea d'întăiu a venit acest răspuns :

Maiestatea Sa Regele a primit cu multă bucurie telegrama ce ați adresat în numele secției Iași a Ligei pentru unitatea culturală a tuturor Romînilor cu prilejul aniversării a 50-a de la întemeierea României, și mă însărcinează a vă transmite d-v. și tuturor d-lor membri ai Ligei cele mai vii ale sale mulțămiri.

GENERAL AJUTANT MAVROCORDAT.

Delegat al Universității din Iași, d. A. D. Xenopol urmărește cu de-amănuntul fasele diplomatice prin care a trecut Unirea de la 1859 și desăvirșirea ei la 1862, prin munca și curajul lui Vodă Cuza.

Fuseseră rugați a veni și represintanții vieții politice de azi, ai partidelor ce-și au organizația în cluburi. D. G. Mirzescu, din partea liberalilor, a arătat că dorește ca monumentul Unirii să poarte pe-cetea individualității care a realizat-o (sala cerea tumultuos statuia lui Cuza-Vodă). Delegatul clubului conservator-democrat a căutat să arăte rolul d-lui Tache Ionescu în resolvirea chestiei școlilor din Brașov ; publicul n'a îngăduit aceasta, și s'a produs o situație penibilă pentru toți. Delegatul clubului conservator, d. State Dragomir, artist, a întovărășit cuvintele sale cu cetirea simțită a frumoasei poezii «Cuza-Vodă» de Alecsandri, care a fost mult aplaudată.

Energie, limpeziciune de idei, conștiință de sine, de ce represintă și de ziua în care vorbește a dovedit studentul cernăuțean Lițu,

care a ținut o cuvîntare, cu caracter cultural și național, foarte avîntată. Studențimea din București a aflat și ea un demn reprezentant. Ca secretariu-general al Ligei a vorbit autorul acestui articol, și n-l viitor va cuprinde cuvîntarea, care, ca toate celelalte, a fost stenografiată. Liga pregătește și o broșură amintitoare.

În seara de 25 Ianuar apoi, studențimea ieșană a dat, supt patronagiul Ligei, serbarea sa. S'au cetit, bine, acte și povestiri din epoca Unirii. O d-ră studentă din Iași a scos în lumină fapta patriotică a soției Caimacamului Vogoridi, care a destăinuit secrete de Stat unioniștilor. D-ra Păpurică, din București, a ținut o cuvîntare, bogată în figuri poetice, care a fost primită călduros. S'a admirat simțirea cîntecului din vioară al voinicului bătrîn Burada, și tînărul student Barbu, alt violonist, a dovedit încă odată virtuozitatea sa. Frumos a cîntat din gură un student bucureștean. În sfîrșit, d. Dragomir, cu concursul unor domnișoare din studențimea ieșeană, a înfățișat publicului minunate tablouri vivante: în sunetul horei Unirii cele două țeri de la Dunăre-și întind mina; în sunetul lui «Deșteaptă-te Romîne» provinciile românești nelibere se scutură de «somnul cel de moarte»; în sunetul Imnului Regal aceste Ținuturi, în picioare și cutremurate de conștiința unității firești a neamului, întind mină de rugăciune către sora liberată.

Cînci miș de oameni au aplaudat aceste splendide priveliști. Și, în tot cursul reprezentației, tinerii bucovineni și studenți din București au străbătut sala, luînd de la fiecare prinosul pentru fondul Cuza-Vodă. Cine n'a avut bani, și-a smuls ceasornicul din brîu și l-a dăruit. S'au depus 800 de lei și fîgăduieli scrise pentru întregirea sumei în mina d-lui dr. Manicatide (contribuțiile vor merge la Secția Iași a Ligei și vor urma pînă la adunarea a măcar 100.000 de lei).

O delegație de două studente, d-șoarele Păpurică și Gideiu, au mers să ducă Doamnei Elena Cuza, împreună cu reprezentantul Ligei, această adresă, împodobită de pictorul Stoica cu un chip frumos al lui Cuza-Vodă:

«Măria Ta,

Fără să îndrăznim a turbura seninătatea sfîntă a ultimilor ani din viața plină de învățăminte a celei mai nobile femei pe care o cuprinde țara și neamul nostru, noi, care înfățișăm cultura românească și în ceia ce privește cultul recunoscător față de figurile frumoase ale neamului, nu ne putem opri de a vă trimete, la împlinirea de 50 ani din ziua cînd o generație eroică a făcut din soțul Măriei Voastre de fericită amintire cel d'întîiu Domn al României Unite, încredințarea respectuoasă a religioasei admirații pentru virtuți de iertare, iubire și milă, care, împodobindu-vă pînă la adînc bătrînețe, vor rămînea fără pereche.

Să trăiești Măria Ta multe veacuri întru amintirea recunoscătoare a poporului pe care l-ai înțeles, iubit și ajutat.

Maria Păpurică, Victoria Antonov, E. Stănculescu, M. Costescu, L. Nicolescu, L. Pîrvan, C. Caragea, L. Stroescu, Ecaterina Costescu, Elena Bîrsănescu, Elena Teodorescu, Margareta Sadoveanu, Elisa Alexandrescu, Melpomene Costache, Natalia Drăghiceanu, Emilia Minescu, Elena Musceleanu, Elvira Pîrvan, Lucia Filimon, Coralia Uiteşcu, Elisa Ionescu-Bucău, Constanța Oprea, Alexandrina Dumitrescu, Elena I. Iosef, Constanța Proviau, Elvira Drăghiceanu, Maria Mihail, Olga R. Popovici, Teodora Băcleşanu, Maria Muller, Amelia C. Steflea, Maria Manoilescu, Eugenia Praporgescu, Ioana Mihăiescu, Maria Chivulescu, Sapho Pascali, Lelia Voia, Marg. Atanasiu, C. Cecroşide, Elena Doanţea, Elena C. Dumitrescu, Sevastia Grigorescu, Ana Ianculescu, Maria Păroşinu, Alex. Papadopol, Elena C. Nuţu, Iosefina Bratescu, Ecaterina Troharie, Elena Popescu, Cl. Tătăranu, Virginia Patrlăgeanu, Camelia Mihail, Silvia Slăvescu, Alex. Bălăcescu, Eug. Bălăcescu, Amelia Drăghiceanu, Edmeea Nicolav, Natalia Ţidei, Aurelia Ştefănescu, M. Delavrancea, Marin Minculescu, Natalia Drăghiceanu, A. Puruschivescu, V. Andreescu, Agripina Iliescu, Natalia Mărgineanu-Buşe, Ştefania Stoionof, Lucia Goroneanu, Aurelia Georgescu, Smaranda Măinescu, Maria Bercea, Elena Păpurică, Clementina Onofrei, Aurelia Dumitrescu, Lucreţia Bonciu, Atela Raiciu, Maria Vlast, Florica Argintoianu, Ana Andreescu, Lucia Tătăranu."

Seara s'a ținut o conferință pentru intențierea secției Piatra a Ligei¹. S'a vorbit și despre sublîma viață de jertfire a Doamnei Elena. S'aun strîns 280 de lei pentru «Fondul Cuza-Vodă», prin cheta făcută de d-rele Păpurică și Gîdeiu.

SERBĂRILE DE LA 24 IANUAR ÎN CENTRELE ROMÂNIEI.

Birlad. Cincizeci de ani de la Unire.

La zece dimineața, Te-Deum la Biserica Domnească, de față fiind toate școlile, autoritățile și armata.

A urmat defilarea.

După amiază, în sala tixită de lume a Liceului, serbarea, cu următorul cuprins:

Corul unit al tuturor școlilor din oraș întonează Imnul Național. După aceea, d-l profesor D. Vasiliu-Bacău vorbește înțeles de toți, clar, răs-picat și foarte frumos despre însemnătatea zilei de 24 Ianuar, îovedind prin aceasta că d-sa nu e așa după cum l au înțeles clevetitorii. Corul mai cîntă «Hora Unirii» și «Deșteaptă-te Romîne». Urmează recitări, jocurile naționale, și serbarea se încheie printr'un marș executat de orchestra Școlii Normale.

Apoi elevii de la Liceu și cu acei de la Școala Normală au întins o horă mare a Unirii, în Piața Domnească și la răs-pintie de stradă.

S'a strigat «Trăiască» pentru oamenii mari ai țerii.

Un nepoftit particular (agent electoral, mi se pare) a stricat tot farmecul cu nepotrivilul lui strigăt de «Trăiască partidul liberal!».

¹ Secția Ligei s'a constituit astfel: președinte, colonelul Mărășescu; vice-președinți, senatorul Ioanin și directorul de liceu Beiu-Paladi; secretariu prof. Dimitrescu, casier dr. Floru.

Seara, a fost retragere cu torțe, și iar s'a cîntat pe Strada Principală «Deșteaptă-te Romine» și «Pe-al nostru steag», și iar s'a jucat frățeasca horă a Unirii. — G.

Cîmpina. Serbarea zilei de 24 Ianuar s'a făcut și în orașelul nostru cu solemnitatea cuvenită.

La 10^{1/2} s'a oficiat de către preoții din localitate, la biserica catedrală, un Te-Deum, la care au luat parte autoritățile, școlile și mult public. Preotul Niculescu, din satul Slobozia, a ținut o cuvîntare despre Unire.

La 2 d. a. în sala Domenico au fost serbările școlare; întâiu școala de fete și Societatea G. Musicescu, până la 4. Elevele școlii au recitat diferite poezii, au jucat o mică comedie: «Unirea face puterea», și au cîntat: «Românșul», «Pui de lei», ș. a. Corul Musicescu, sub conducerea preotului Niculescu, a executat bine: Imnul Regal, Hora Unirii, «Trompetele», ș. a.

De la 4 până la 6^{1/2}, școala de băieți și de adulți. Directorul școlii a ținut o cuvîntare despre Unirea Principatelor și Alexandru Ioan I-îu Cuza; apoi piesa «Cuza-Vodă», foarte frumos jucată de elevii școlilor de băieți; s'au recitat diferite poezii, iar corul, sub conducerea d-lui Oproiu, a executat bine: Imnul Regal, Tricolorul, Cîntecul Magilor, ș. a.

Elevii școlii de adulți au jucat piesa Unirea și au executat mulțamitor Hora Unirii și alte jocuri naționale.

Asistența a fost mare, și de mult nu s'a văzut atita însuflețire ca aceasta.

* În ziua de 25 c. s'au pus bazele unei societăți musicale instrumentale, cu numele de «Ciprian Porumbescu». C. N. M.

Caracal. Retrageri cu torțe a trupelor în seara de 23 Ianuar. Apoi, în dimineața de 24, paradă, la care nu s'a rostit însă niciun cuvînt de ocazie trupelor.

După amiază, serbări cu producții școlare pe scena Teatrului Național.

Corul gimnasiului intonează «Imnul Regal», după care urmează o fîrînță d-lui profesor Leon Grigorescu, despre însemnătatea Unirii Principatelor. D-sa ne îndeamnă să ne apropiem clasă de clasă, făcînd din sentimentul național punte peste prăpastia săpată între țeran și clasa mai cultă, dar nu educată, stăpînitoare și asupritoare, spre care el, țeranul, de mult nu mai privește cu încredere.

«Societatea corală», despre a cărei înființare am vorbit la timp, intonează «Pe-al nostru steag», sub conducerea d-lui D. Constantinescu, directorul școlii nr 3 de băieți. A fost o frumoasă surprindere pentru cea mai mare parte din publicul asistent participarea la serbare a acestei societăți corale, formată din profesori, avocați, funcționari, subofitieri, funcționari comerciali, etc.

Fiind chemată pentru a doua oară pe scenă, se mai intonează un cîntec popular.

O mică parentesă: La toate ședințele de seară ale societății, urmașii regulat și dintre d-nii ofitieri; cînd să cînte la serbare însă, spun că nu pot să ia parte, fiind opriți de superiori.

Intru cit s'ar fi compromis dacă ar fi cîntat la o așa frumoasă serbare pe scena unui Teatru Național într'o societate corală?

Au urmat corurile școlare, executate de elevii gimnasiului și ai școlilor pri-

mare, exerciții și gimnastică, danțuri și piese teatrale executate de Școala profesională și Institutul Modern.

Frumoase tablouri alegorice, bine alese și bine executate, de către elevele Institutului Modern, au atras atenția publicului.

Serbarea s'a terminat prin piesa «Seulinel», executată tot de elevele acestei școli, la 8 1/2 seara, cind s'a făcut iar retragere cu torțe de trupe, pornind din Piața Teatrului, împreună cu numerosul public care asistase la serbare. C.

Dorohoi. Ziua de 24 Ianuarie, zi sfântă pentru noi Rominii, zi care ar trebui să ne trezească măcar o clipă din apatia indiferentismului și a ignoranței vinovate, a fost serbată cu elemente jidovești alături de elevii romini, în piesa «Ion Roată și Unirea». Ce timpuri de decădere am ajuns ca bietul Român cu suflet curat Ion Roată să fie represintat de Jidani-elevi! Căpeteniile școlare de aici n'au cruțat nici cele mai curate și scumpe amintiri istorice, batjocurindu-le în caricaturi jidovești. Așa a știut să cinstească trecutul nostru mareș direcția Gimnasiului alături de marele public, fără ca nimeni să se indigneze sau să fluiera. Protestul unui singur individ izolat e luat drept demagogie sau mărgenire de minte. — I.

Hîrnicu-Sărat. Pentru serbătorirea semicentenariului Unirei s'au făcut în serile de 23 și 24 Ianuar retrageri cu torțe de către o companie de soldați, și s'au tras salve de puști.

Dimineața, în prezența autorităților, s'a oficiat Te-Deum la Catedrală, și s'a făcut defilarea trupelor.

După-masă și seara au fost serbări organizate de regiment, gimnasiu și școlile din localitate, constind din coruri, jocuri naționale, recitări, piese de teatru, apoteoze, etc.

Seara, orașul și toate edificiile publice au fost frumos iluminate. Dacă acestea s'au făcut de voie de nevoie, este de regretat totuși că nu s'a glorificat și serbătorit așa cum se cuvenia Cuza-Vodă; din cauza aceasta a și lipsit cu totul entuziasmul mulțimei ce a urmărit serbările. — D.

Turnu-Severin. Aniversarea a cinzeci ani de la Unirea Principatelor a fost serbată cu deosebită solemnitate.

Încă în ajunul zilei sosiseră în orașul nostru d-nii dr. V. Braniște, publicist, și dr. Șt. Petrovici, deputat din Lugoj. Au fost primiți călduros și întâmpinați la Gară de mult public și de mai toți elevii Liceului în suetul marșului de la 1848, și conduși până în fața statuii lui Traian. Seara a fost în salonul Apollo conferința d-lui Braniște «De la Inochenite Clain la Andrei Șaguna», ascultată cu mult interes de public. Corul Societății Doina a cîntat mai multe bucăți naționale, între care Hora Unirii, Cîntecul Unirii, Imnul Unirii, etc. În tot cursul șezătorii se simțea un entuziasm deosebit.

A doua zi, 24 Ianuarie, după Te-Deum au început serbările, organizate de școlile primare, de Liceu, împreună cu armata, cu clubul militar și școala comercială.

Niciodată n'a fost serbată această zi cu atîta pompă și patriotism ca acum. Meritul în parte revine și celor ce au știut să trezească pe guvernanții

noștri. Cu deosebire înălțătoare a fost serbarea de la C-rcul Militar, unde gemeau saloanele de public.

În cuvinte bine simțite a deschis serbarea d. D. Horvat, directorul liceului, arătând importanța acestei sărbări și datorită ce o are actuala generație de a cimentea și mari opera generației trecute.

De asemenea au fost bune și corurile, compuse din soldați, elevi de liceu și eleve ale școlii profesionale. D. căpitan M. Brăescu, într-o cuvintare plină de patriotisim cum sta și bine unu. oșier din oastea romină, face istoricul Uniri. Prin ipatilor, vorbește pe larg despre Alexandru Ioan I-ii Cuza și opera lui, precum și de partea ce a luat M. Kogălniceanu și termină îndemnind la lupta pentru desăvârșirea, împlinirea idealului nostru, adecă unitatea tuturor Rominiilor.

De la general până la soldat, de la elită până la cel mai simplu cetățean s'au aplaudat calduros toate punctele din program — S.

Pentru Fondul Cuza-Vodă (până acum lei 2.566,20).

București. Din partea Seminarului Central:

Ioan Th. Tomescu 2 lei, Ion P. Voinescu 1 leu, Const. Bărănescu 1 leu, Toma Papagoga 1 leu, Haralamb Popescu 1 leu, Dunitru Radulescu 1 leu, Nicolae Stăncescu 1 leu, Ioan Balaceanu 1 leu, Petre Rudeanu 1 leu, Dumitru Nistor 1 leu, Gheorghe Voicescu 1 leu, Iosif Ștefanescu-Jugur 1 leu, Ioan Stoicescu 1 leu, Gheorghe Tomescu 1 leu; total 15 lei. — A. Vlăhuță 40 lei; Severin 2 lei; Unsprezece camarazi 10 lei 70 bani; Mariana Maldărescu 5 lei; Pompil l'altănea, student, 5 lei; Marin Pană, student, 5 lei; Radu Portocală, student, 5 lei; Harian Metaxa, student 1 leu; I. Mar. 5 lei; N. Andriescu, student, 2 lei.

Iași. Bani strinși la festivalul de la 25 Ianuar al Ligei, 1.000 lei. — N. Iorga, 100 lei.

Piatra-Neamț. De la festivalul Ligei, 280 lei.

Rimnicu-Sărat. Din inițiativa studentului Nicolae Dicescu:

Nicolae Dicescu, student 2 lei; Minodora Sarindar, institutoare, 10 lei; Stela Ionescu, iastutoare 5 lei; doctor L. Dicescu 5 lei; I. G. 2 lei; Elena Petrovici, profesoara, 3 lei; Aneta Mănescu 2 lei; Inginer Gr. Panaitescu 5 lei; Vasile Dumitrescu 1 leu; C. Dicescu, inginer-conductor, 3 lei; Maria Georgescu, profesoară, 2 lei; Elena Anastasescu 2 lei; N. I. Marinescu, student 2 lei; Const. D. Nicolaș, meseriaș 50 bani; Florea Popescu meseriaș 50 bani; H. Haralambie, meseriaș 50 bani; I. Zahaiescu, funcționar 1 leu; Gh. V. Grigoriu 2 lei; C. G. Sandu, șef de portarel, 5 lei; sub-locotinent C. Dumitrescu 2 lei; D. Dicescu, institutor 2 lei; George C. Pantazescu 5 lei; C. Paraschivescu, portarel, 2 lei; Iosif T. Oroveanu, proprietar, 5 lei; P. Savulescu, comerciant, 2 lei; Preotul C. Iliescu 3 lei; C. Negoescu 2 lei; Ioan Marinescu, comerciant, 2 lei; Zoe Mihaescu 2 lei; Dan I. Stănculescu, comerciant, 2 lei; N. St. Popescu, magistrat, 2 lei; Gh. C. Lupescu 2 lei; Ioan Teodorescu, comerciant, 4 lei.